

Objectiu: treure l'aigua mineral de

■ Una llei del 1973 estableix que l'aigua mineral que s'embotella es reguli com un producte miner, fora de la directiva marc europea d'aigua

■ Una vintena d'ajuntaments i la Diputació de Girona signen una moció per canviar la legislació i que hi hagi més transparència amb l'aigua

Ure
Comas
Girona

Prop d'una vintena d'ajuntaments de la zona del Montseny i de la vall de Llèmena, juntament amb la Diputació de Girona, han aprovat els darrers mesos una moció en què demanen la modificació de l'actual llei de mines del 1973 segregant-ne tot allò que fa referència a l'aigua mineral. Es tracta d'una llei pre-constitucional que continua en vigor i que permet que l'extracció d'aigua per ser embotellada no es regeixi per la normativa marc d'aigua europea, sinó que, com que es considera un producte miner —com el carbó, per exemple—, se n'autoritza l'aprofitament fins a l'esgotament. “Segons aquesta llei, l'aigua considerada «aigua mineral natural» no és aigua pròpiament dita, atès que pot ser tractada com qualsevol altre mineral i, entre altres incongruències, explotada fins a l'exhauriment”, diu la moció de suport a la iniciativa parlamentària presentada per Aigua És Vida, Col·lectiu Aigua Clara d'Arbúcies, la Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny, la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (Depana) i Llèmena Espai Natural. Aquests col·lectius, preocupats per la gestió de l'aigua i de la situació dels aqüífers als seus territoris arran dels darrers episodis de sequera, han iniciat aquesta campanya, que es preveu llarga perquè la legislació que es vol modificar depèn de l'Estat i necessita el suport de la majoria dels grups polítics.

“Tota l'aigua es legisla per la directiva marc d'aigua, que és una directiva europea bastant capdavantera, però quan parlem d'aigua embotellada es regula per una llei de recurs natural, com si fos un mineral, i l'aigua no és un mineral”, diu el portaveu d'Aigua És Vida, Dante Maschio. I hi afegeix: “És una llei molt antiquada, una llei franquista que no obliga a fer el seguiment que sí que obliga a fer la directiva d'aigua pel que fa a impacte ambiental, veure com estan els aqüífers, posar topalls a l'extracció d'aigua... i això és el que volem canviar. Volem que hi hagi una coherència normativa i, per tant, que l'explotació d'aigua del subsol destinada a aigua embotellada es reguli per la directiva marc d'aigües.” I conclou: “El tema és que la llei no imposa obligacions en aquest sentit i cada empresa fa

el que vol. Hi ha molta opacitat. La problemàtica és aquesta, que la llei de mines és molt opaca i és qüestió de transparència.”

De fet, un dels punts de la moció també diu això: “Acceptant el fet que l'aigua recuperi el seu estatus de recurs natural d'interès comú, perd tot el sentit que la seva governança no pugui ser exercida des dels organismes territorials que li són adients segons la DMA (directiva marc d'aigua). En coherència amb això, convé que la regulació i el control dels recursos hídrics, incloent-hi els aqüífers profunds, siguin atorgats als organismes autonòmics corresponents a tots els efectes i com més aviat millor.”

En aquest mateix sentit, el por-

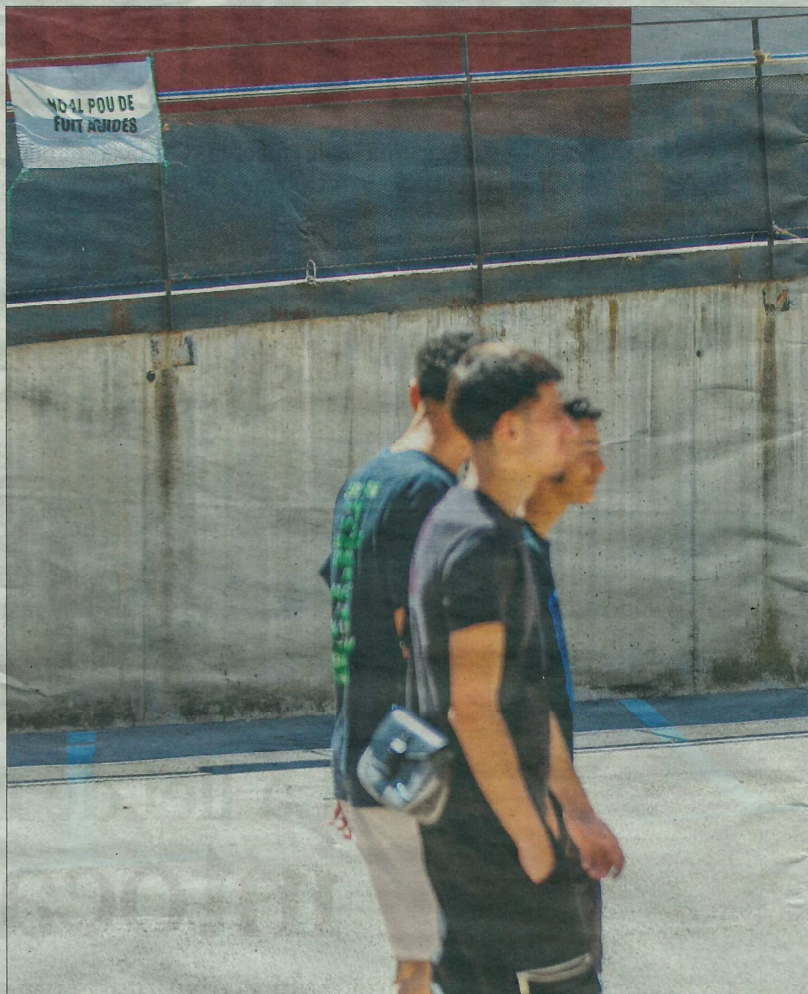
“L'aigua no és un mineral sinó un bé comú”, diu la Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny

taveu de la Coordinadora per a la Salvaguarda del Montseny, Carles Lumeras, insisteix: “L'aigua no és un mineral sinó un bé comú i entenem que qui l'ha de gestionar és l'Agència Catalana de l'Aigua.”

L'investigador de l'ICRA i catedràtic de la UdG Josep Mas Pla també entén que seria “lògic i coherent” que la legislació de les aigües minerals naturals estigués dins la llei de l'aigua, perquè amb la llei de mines s'està gestionant un recurs fora del seu cicle natural. “Hi hauria més transparència i la societat hi sortiria guanyant”, diu. Tot i així, insisteix que no és correcte el temor que són les embotelladores les que eixuguen els recursos naturals, com pous i fonts, sinó que això és conseqüència de la mala gestió forestal dins aquest canvi climàtic global. En aquest sentit, recorda que els pous que fan servir les embotelladores acostumen a tenir una gran profunditat i que, per exemple, s'embotella aigua que potser té 8.000 o 10.000 milions d'anys. “Evidentment, cada cas s'hauria de mirar molt amb calma”, hi afegeix.

Esperant el PSC

La moció que arriba als ajuntaments “ha estat aprovada per municipis de tots els colors, cosa que vol dir que tots els partits a escala local donen suport a la modificació de la llei de mines”, afirma el portaveu d'Aigua És Vida, Dante Mas-

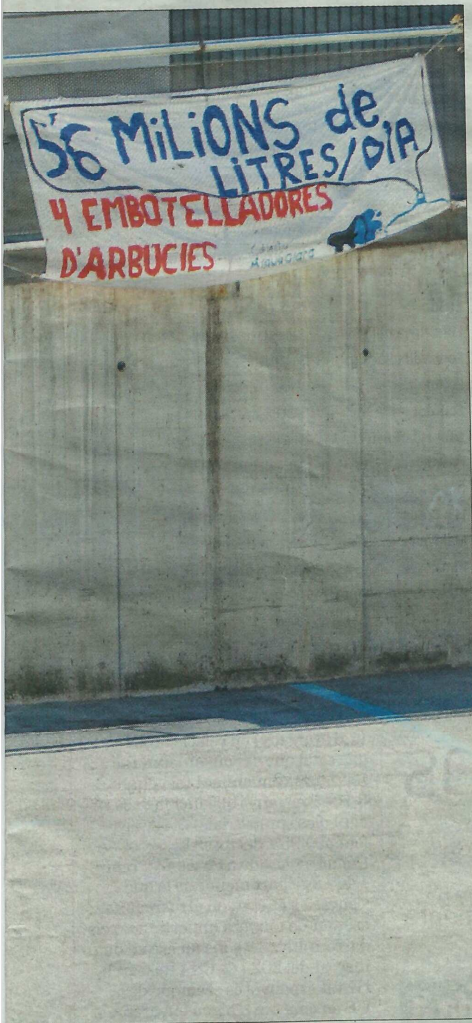
El cas d'Arbúcies, amb quatre plantes embotelladores

Un dels col·lectius que hi ha darrere la moció que han aprovat els ajuntaments catalans és el Col·lectiu Aigua Clara, d'Arbúcies, que entre les actuacions que ha dut a terme hi ha intentar calcular quanta aigua treuen les embotelladores i, segons explica la seva portaveu, Mercè Delgado, ateses les dificultats per accedir a aquesta informació, van decidir fins i tot dedicar-se a comptar els camions carregats amb ampelles que surten d'alguna de les embotelladores. Estan convençuts que alguna cosa hi tenen a veure, amb l'eixugament de fonts i pous del municipi, i per això han dut a terme algunes accions de protesta aquest any quan una embotelladora ha perforat algun nou pou, com un que hi ha ara pendent a Arbúcies. Aquest municipi, que té fins a quatre plantes embotelladores d'aigua, és un dels darrers de la vintena que han signat la moció, juntament, per exemple, amb Sant Martí de Llèmena, Sant Gregori, Sant Esteve de Palautordera, Santa Maria de Palautordera, Llinars del Vallès, Sant Celoni, Figaró-Montmany, Cardedeu, Gualba, Viladrau, les Franqueses, Mieres, Sant Miquel de Campmajor i Sant Feliu de Buixalleu. L'alcalde d'Arbúcies, Pere Garriga, insisteix que una possible modificació de la llei de mines hauria de tenir en compte la veu dels ajuntaments dels municipis d'on s'extreu més aigua mineral. Així mateix, l'alcalde reclama un estudi complet de tots els aqüífers del país per saber-ne l'estat concret.

chío. “El que farem ara nosaltres és incidir en els grups parlamentaris al Parlament de Catalunya per veure si aquest interès també es trasllada a Madrid. Aquí hi ha el pal de paller”, hi afegeix Maschio. Aigua És Vida explica que ja s'ha reunit amb tots els grups parlamentaris, a excepció del PP, Vox i Aliança, i que en principi tothom hi ha donat el vistiplau, tret del PSC, que encara no s'hi ha pronunciat.

Quan es pregunta al Departament d'Empresa sobre quina seria la posició del conseller en aquest sentit, respon: “Les aigües minerals estan regulades per una legislació específica i molt restrictiva. Directives de la Unió Europea, complementades amb legislació estatal, i, per tant, la modificació de la llei de mines no seria suficient per alterar el règim jurídic aplicable, ja que aquesta regulació es troba alineada amb la normativa europea transposada a l'ordenament jurídic espanyol.” I, així, acaba: “Com no podria ser d'una altra manera, el govern de la Generalitat defensa que qualsevol modificació de la llei de mines

a franquista llei de mines

Autorització o concessió administrativa

A Catalunya, aquesta llei del 1973 fa que pràcticament tot el que fa referència a l'aigua embotellada depengui del Departament d'Empresa i Treball –on hi ha la subdirecció general de Mines– i no pas de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA). En aquest cas, el paper de l'ACA es limita a efectes fiscals, perquè les empreses tributen el cànon de l'aigua i se'ls aplica un coeficient d'1,2, és a dir, incrementador. Concretament, usos industrials de mesurament directe –els trams són del domèstic–, sobre tot el volum d'aigua utilitzat, s'aplica la suma del tipus de gravamen general –incrementat per 1,2– més el tipus de gravamen específic que resulti de la seva activitat, segons informen des de l'ACA.

La mateixa llei també preveu que no existeixen contractes de concessió d'exploració de les aigües minerals sinó que l'extracció de l'aigua prèviament classificada com a aigua mineral es fa a través d'una autorització o concessió administrativa. I, en aquest mateix sentit, “no hi ha un termini determinat de vigència de les autoritzacions per als aprofitaments d'aigües minerals mentre es mantinguin les condicions de l'atorgament, però en tot cas la duració de l'autorització no pot excedir el temps que el peticionari tingui acreditat el seu dret a l'aprofitament d'acord amb la normativa de mines. A més, aquestes concessions tenen vigència mentre es compleixin les condicions legals i tècniques, però poden ser declarades caduques si no es compleixen els requisits o s'abandona l'activitat”, diu Empresa.

esmenes presentades, va aprovar instar el govern a “actualitzar la normativa vigent sobre explotació d'aigües minerals a partir d'una nova legislació pròpia que reguli i ordeni aquesta activitat i adequi els controls sobre aquestes extraccions al context actual d'emergència climàtica”. També, “fer públics anualment les dades d'extracció del conjunt d'empreses d'exploració d'aigües minerals”, així com “elaborar estudis periòdics sobre l'estat dels aqüífers en explotació, per mitjà del departament competent en aquesta matèria” i, finalment, en episodis de sequera i de conformitat amb la llei, “restringir el consum d'aigua en els processos industrials de les empreses envasadores, tal com es fa amb la resta d'empreses de Catalunya, tenint en compte la singularitat de cada sector econòmic”.

En espera, doncs, d'implementar les sol·licituds d'aquesta comissió parlamentària, i en espera també que es debati al Congrés la proposta de Sumar, la moció dels ajuntaments continua circulant pels municipis catalans més afectats i és coneguda des d'altres punts de l'Estat on hi ha la mateixa preocupació. En algun moment sembla, doncs, que es tornarà a plantejar al Parlament català un debat que es remunta a 52 anys enrere i, del Parlament, al Congrés. Caldrà veure quants anys més han de passar. ■

garanteixi la sostenibilitat ambiental, la seguretat jurídica i la compatibilitat amb les directives europees. Catalunya aposta per un model que combini la protecció del medi ambient amb l'aprofitament responsable dels recursos, en línia amb els objectius de transició energètica i economia circular.”

Un cas que ve de lluny

De fet, no és la primera vegada que a Madrid, al Congrés, arriba la petició que es reformuli aquesta llei, ja sigui des d'instàncies catalanes o de la resta de l'Estat, perquè tant a Galícia com a Castella i Lleó i Andalusia, per exemple, existeix des de fa anys l'interès també perquè es modifiqui la llei en el mateix sentit. Tots els intents que hi ha hagut fins ara, però, han fracassat. El darrer cop, el de la congressista gironina Júlia Boada, de Sumar, que va defensar a través d'una proposició no de llei el desembre del 2024 els canvis en la llei de mines en aquest mateix sentit: “Treure de la legislació de mines tot el que fes referència a la gestió d'aigües termals i minerals

i portar-ho a la legislació en matèria d'aigües”, explica Boada, que hi afegeix que això s'adequa a la directiva marc d'aigua europea i que, a més, s'adaptaria a la realitat de la situació climàtica. “La llei de mines és a anys llum d'entendre el context actual”, afirma. La proposta de Sumar encara no s'ha debatut al Congrés i Boada té dubtes que puguin

Tots els intents que hi ha hagut fins ara per modificar la llei han fracassat

assolir majories per tirar-la endavant. Per això, explica que ara per ara la seva opció és plantejar una legislació pròpia a Catalunya. “Hi ha quatre comunitats que tenen legislació pròpia en matèria d'aigües termals i minerals i, per tant, al Parlament de Catalunya i des de la Generalitat hauríem de tenir una llei pròpia que ens permeti regular això al marge de la llei de mines.”

D'altra banda, Boada recorda que

en la legislatura passada hi va haver una altra proposta de modificació de la llei de mines que era molt més àmplia, que va ser presentada per Podem i en què es feia tot un replantejament de la qüestió de la mineria, que afecta també el control dels minerals imprescindibles per a la transició digital, però que també va quedar en l'aire. “Falta una majoria progressista per poder fer una transformació profunda d'una llei totalment antiga, desactualitzada i preconstitucional”, conclou.

A banda de l'Estat, els intents d'una nova regulació també han arribat a Catalunya. El darrer, el març passat, quan la comissió de Transició Ecològica va debatre la proposta de resolució sobre la sobreeplotació dels aqüífers per les plantes embotelladores, presentada pels comuns. En aquest cas, no es parla concretament de la modificació de la llei de mines, sinó de la necessitat de més transparència en la gestió de l'aigua embotellada. Així, la comissió de Transició Ecològica, en la sessió del dia 5 de març, i després de resoldre unes

Uns joves passen per davant d'uns cartells contra les embotelladores a Arbúcies, on hi ha el Col·lectiu Aigua Clara. A la dreta, imatge d'arxiu d'unes ampolles en una embotelladora ■ QUIM PUIG / LLUÍS SERRAT

Mapa d'embotelladores d'aigua a Catalunya

	Nom comercial	Nom de la deu	Ubicació embotelladora
1	Aigua de Ribes	Fontaga	Ribes de Freser (Girona)
2	Fontcristall	Fontcristall	Llagostera (Girona)
3	Aigua de Salenys	Salenys	Llagostera (Girona)
4	Aigua de Vilajuïga	Vilajuïga	Vilajuïga (Girona)
5	Aquarel	Aquarel-Avets	Arbúcies (Girona)
6	Viladrau	Fontalegre	Arbúcies (Girona)
7	Caldes de Boí	Font del Bou	Barruera (Lleida)
8	Fontboix	Font del Boix	Barruera (Lleida)
9	Font del Regàs	Font del Regàs	Arbúcies (Girona)
10	Estrella V	Estrella V	Arbúcies (Girona)
11	Euroacqua	Euroacqua	Arbúcies (Girona)
12	Font Agudes	Ballanes	Arbúcies (Girona)
13	Font del Subirà	El Subirà	Osor (Girona)
14	Font Nova del Pla	Font Nova del Pla	Santes Creus-Aiguamúrcia (Tarragona)
15	Font Vella	Font Vella Sacalm	Sant Hilari Sacalm (Girona)
16	Fontdalt	Fontdalt	Ivissa (Tarragona)
17	Fontdor	Fontdor	Sant Hilari Sacalm (Girona)
18	Sant Hilari Estrella I	Sant Hilari Estrella I	Sant Hilari Sacalm (Girona)
19	Fonter	Palatín	Amer (Girona)
20	Imperial	Imperial	Caldes de Malavella (Girona)
21	Les Creus	Les Creus	Maçanet de Cabrenys (Girona)
22	Malavella	Malavella	Caldes de Malavella (Girona)
23	Pineo	Pineo	Estamariu (Lleida)
24	Rocallaura	Aigua de Rocallaura	Vallbona de les Monges (Lleida)
25	San Narciso	San Narciso	Caldes de Malavella (Girona)
26	Sant Aniol	Sant Aniol	Sant Aniol de Finestres (Girona)
27	Vichy Catalan	Vichy Catalan	Caldes de Malavella (Girona)

Disset empreses, 300 milions

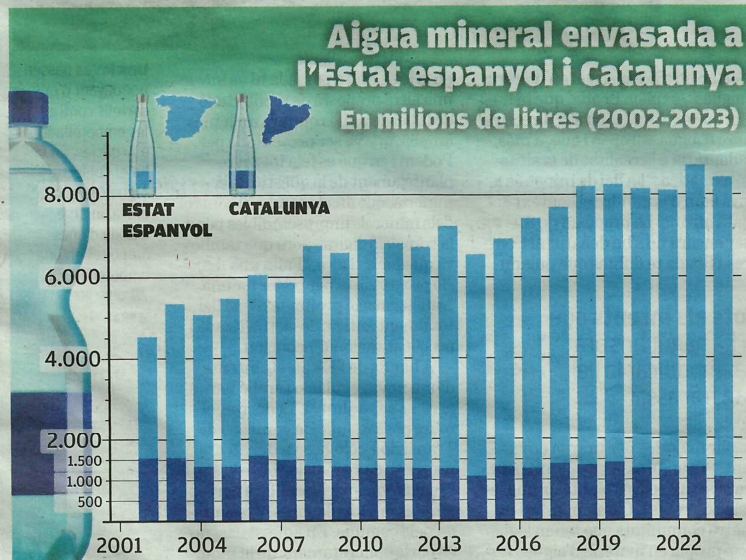
■ Segons Empresa de la Generalitat, l'any passat es van extraure uns 1,78 milions de metres cúbics d'aigua mineral al país

■ L'aigua extreta suposa un 0,05% de la que es consumeix a Catalunya durant tot un any, afirma el mateix departament

Ure Comas
GIRONA

A Catalunya hi ha disset empreses embotelladores d'aigua mineral, segons dades del Departament d'Empresa. Són empreses que poden tenir més d'una planta i més d'una marca comercial, concentrades principalment a la comarca de la Selva —on hi ha la zona del Montseny, però també la vall de Llémena— i també més cap al sud, com a Caldes de Malavella. Són empreses amb mides molt diverses, perquè engloben des de grans multinacionals, com ara Danone —propietària de Font Vella— i Nestlé —Viladrau—, fins a negocis més familiars, com Sant Aniol. Segons dades del Departament d'Empresa, les previsions de tancament del 2024 d'aquestes disset empreses preveuen una facturació agregada similar a la de l'any 2023, que va ser al voltant dels 300 milions d'euros. Aquestes plantes generen 1.009 llocs de treball, 755 dels quals són directes a Catalunya (dades del 2024).

Pel que fa al volum d'extracció d'aigua mineral a Catalunya, l'any 2024 va ser d'uns 1,78 milions de

metres cúbics anuals (1,78 hm³/any), que, segons puntualitza el Departament d'Empresa, representa una fracció molt petita dels recursos hídrics del país.

Segons les mateixes fonts, pel que fa a la relació entre l'aigua mineral i el consum d'aigua a Catalunya, el total d'aigua mineral (envasadores) extreta durant un any

(1,8 hm³/any) en relació amb l'aigua total que es consumeix a tot Catalunya anualment (al voltant de 3.700 hm³/any i que inclou usos agrícoles i industrials) és l'equivalent al 0,05% del total. El sector de l'aigua envasada a Catalunya representa una part menor de la que s'envasa a l'Estat, on el mercat ha crescut de manera important en els darrers anys. Segons un estudi de mercat del 2024 de CSA Research, l'Estat espanyol és el cinquè de la UE en consum d'aigua envasada.

Aigua embotellada o de l'aixeta
L'interès pel consum d'aigua embotellada s'explica, en bona part, perquè el gust de l'aigua de l'aixeta no convénc els consumidors, segons es desprèn d'un estudi liderat per l'ICRA i en fase de revisió per ser publicat, sobre les motivacions i hàbits dels barcelonins sobre l'aigua de l'aixeta. Segons explica el coordinador de l'estudi, Wolfgang Gernjak, una enquesta a 1.000 persones va posar en relleu que un 40% dels consumidors d'exposaven que la qualitat o el gust de l'aigua no els agradava i que un percentatge similar també pensen que hi ha riscos microbiològics o químics. Així mateix, entre el 15% i el 20% diuen que no confien en les institucions responsables de l'aigua potable. "Això demostra clarament que la confiança en l'aigua de l'aixeta com a producte té marge de millora", diu Gernjak, que recorda que aquestes dades contrasten amb qualsevol dada procedent de l'estrict control sanitari, que confirma l'alt grau de compliment dels valors límit del real decret que regula l'aigua potable. ■